

Dagsorden

for

Det norske arbeiderpartis 27 ordinære landsmøte

i Oslo 4 + 6 september 1925.

1. **Møtets åpning og konstituering.**
 - a. Fullmaktenes godkjenning.
 - b. Vedtagelse av forretningsorden.
 - c. Valg av ordstyrere, sekretærer og komitéer.
 2. **Beretninger, regnskaper og budjetter.**
 3. **Revisjon av lover og retningslinjer.**
 4. **Kommunevalget.**
 - a. Retningslinjer.
 - b. Taktikken.
 - c. Edruelighetsposten.
 5. **Klassesamlingen.**
 - a. Nasjonalt.
 - b. Internasjonalt.
 6. **Partiets faglige politikk.**
 7. **Den antimilitære kamp.**
 - a. Mot Dag og Militærstreikforbundet.
 - b. Retningslinjer.
 8. **Oplysningsvirksomheten.**
 9. **Jord- og bondespørsmål.**
 10. **Samvirkebevegelsen.**
 11. **Barnelagsvirksomheten.**
 12. **Valg.**
 13. **Tid og sted for neste landsmøte.**
-

Forslag til forretningsorden.

Til å lede landsmøtets forhandlinger velges 3 ordstyrere, som vekselvis og etter sig imellem avgjort orden, leder landsmøtets forhandlinger. Ønsker den ledende ordstyrer å delta i debatten, skal han overlate ordstyrerplassen til den annen ordstyrer.

Den ledende ordstyrer bør søke å få behandlingen av den foreliggende sak avslutet i hvert enkelt møte og har derfor rett til å stille forslag om debattens avslutning med de inntegnede talere samt tidsbegrensning for talerne.

Når det er vedtatt å sette strek med de inntegnede talere, kan ikke andre talere inntegnes enn forslagsstilleren, ordføreren for den forslagsstillende avdeling eller et nedsatt utvalgs ordfører.

Til å føre forhandlingsprotokollen velger møtet 4 sekretærer.

Protokollen skal inneholde diskusjonsemnene og de i forbindelse med disse fremsatte forslag og fallne beslutninger.

Det avholdes to møter daglig, nemlig formiddagen kl. 9—2, eftermiddagen fra kl. 4—7.

Alle forslag skal fremlegges skriftlig til ordstyreren, undertegnet med forslagsstillers navn.

Efter at det er vedtatt å sette strek med de inntegnede talere, kan intet forslag stilles.

Alle avstemninger med undtagelse av styrevalgene foregår ved håndoprekning. Kun når ordstyreren er i tvil eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneoprop. Ved avstemning ved navneoprop inntegnes representantenes stemmegivning i protokollen.

Ved hvert formiddagsmøtes begynnelse opleser den fungerende sekretær protokollen for den foregående dag, og dens godkjennelse settes under avstemning. Protokollen for møtets siste dag refereres til godkjennelse i landsstyret.

Forslagsstillere eller innledere har rett til å benytte ubegrenset tid til innledningsforedrag, 10 minutter til første og 5 minutter til annen replikk. Ingen av de øvrige representanter har rett til å ha ordet mere enn 3 ganger i samme sak og henholdsvis 15, 10 og 5 minutter, medmindre møtet gir sitt samtykke.

Representanter som forlanger ordet til forretningsordenen, tilstås ikke mere enn 1 minuts taletid.

3. Revisjon av lover og retningslinjer.

Fra M. Henden oversendt av Vestfold fylkes arbeiderparti.

„Fylkesmøtet henstiller til centralstyret å bringe i forslag for landsmøtet forandringer og tillegg til lover som kan komme til anvendelse når partier, foreninger eller enkeltpersoner begår partistridige og disiplinære forseelser, således at øieblikkelige eksklusjoner ikke foretas før alle andre midler er prøvd Fylkesmøtet er av den mening at endelige eksklusjoner helst bør foretas av landsmøtet. Lovendringene bør gi vedkommende adgang til å forsvare sitt standpunkt for alle instanser.“

Fra Egge arbeiderparti.

„Vi foreslår at kontingenten til Det norske arbeiderparti blir nedsatt endel.“

Organisasjonsspørsmålet.

Det norske arbeiderparti er bygget dels på kollektiv tilslutning av fagforeninger og dels på individuell tilslutning gjennom partiforeninger og ungdomslag. Denne organisasjonsform skyldes ingen tilfeldighet. Parti- og fagorganisasjonen vokste frem samtidig. På mange steder overtok partiet i den første tid rene faglige oppgaver. Der det først dannedes en partiforening, blev en av dens første tiltak å få organisert en faglig sammenslutning, forutsatt at det var muligheter for en sådan. Omvendt tok fagforeningene på de steder hvor de brøt vei for arbeiderbevegelsen sig av de politiske spørsmål, meldte sig inn i partiet og søkte dessuten å få organisert særlige politiske foreninger. Typisk i så henseende er anleggs- og grubearbeidernes organisasjonsvirksomhet.

Under disse forhold blev fagforeningenes kollektive tilslutning så å si en selvfølge. Ingen er heller i tvil om at det kollektive medlemsskap har vært til like stor nytte for begge grener av arbeiderbevegelsen, den faglige som den politiske. Den kollektive tilslutning skapte enhet og fasthet. Dette muliggjorde samling om en rekke store arbeidsoppgaver, først og fremst om å reise en sterk arbeiderpresse. Fagorganisasjonen fikk friske radikale impulser ved sin nære forbindelse med partiet, og partiet opnådde styrke og innflytelse og et sterkt økonomisk grunnlag for sin virksomhet. Og det var ikke bare av partipolitisk betydning, men av stor nytte for hele arbeiderbevegelsen.

Efter partiets innmeldelse i den 3. internasjonale blev det fra eksekutiven stillet krav om omlegning fra kollektivt til individuelt medlemsskap. Tross de betenkeligheter som var forbundet med en slik omlegning, besluttet februarlandsmøtet i 1923 å treffe forberedelser til å etterkomme Internasjonalens pålegg. Dette viser bedre enn noget annet hvor langt Det norske Arbeiderparti strakte sig for å ungå å komme i motsetning til Internasjonalen. Men på grunn av dens ultimatumspolitik og organisasjonspraksis kom det allikevel til brudd på novemberlandsmøtet i 1923.

Partiet stod da fritt. Landsmøtet fattet av den grunn beslutning om å stille spørsmålet om overgang til individuelt medlemsskap i bero.

I den nærmeste tid etter novemberlandsmøtet søkte mindretallskommunistene med støtte av socialdemokratene å få fagforeningene utmeldt av vårt parti. Det gjaldt om på den måte å svekke partiet. For partiets medlemmer var da stillingen gitt: de måtte møte disse anslag og arbeide for å bevare fagforeningenes kollektive medlemsskap. Det er også lyktes i stor utstrekning i de byer og distrikter hvor partiet står sterkt.

Det spørsmål som imidlertid nu foreligger er: skal partiet opretholde den beslutning som februarlandsmøtet i 1923 vedtok om en suksessiv overgang til individuelt medlemsskap eller skal den nuværende organisasjonsform opretholdes. Landsmøtet må ta stilling til denne sak, da den er av stor viktighet for partiets fremtidige organisatoriske virksomhet.

Landsstyret mener at det vil være uforsvarlig — særlig på det nuværende tidspunkt — å gå til en omlegning så partiet utelukkende bygger på individuelt medlemsskap. Dette vesentlig av politiske grunner. Forbinnelsen mellom parti og fagbevegelsen kan svekkes, til like stor skade for begge parter. Det økonomiske grunnlag for partiets virksomhet vil bli svakere enn nu. Derved vil det kunne bli hemmet i sitt arbeide. Fra et kommunistisk synspunkt er det derfor grunn til å nære berettiget tvil om fordelene ved individuelt medlemsskap. Jo bredere grunnlag partiet har blandt de fagorganiserte, desto sterkere og tryggere står det. Gjennom styrer og representantskaper, agitatoriskorps og arbeidsgrupper får man registrert de mest aktive elementer innen det store parti. Det er vanskelig å innse hvilken fordel de aktive vil ha ved at de kvitter sig med de store masser og derved taper innflytelsen over dem.

Landsstyret vil derfor foreslå at partiet opretholder den nuværende organisasjonsform med både kollektiv og individuell tilslutning. Samtidig legges det den største vekt på å trekke de flest mulige partimedlemmer med i det aktive arbeid. Det vil da foregå en praktisk registrering gjennom de institusjoner de arbeider i, slik at partiet alltid har oversikt over hvem det kan betro bestemte arbeidsoppgaver. På den måte forener man fordelene ved individuelt medlemsskap med den kollektive tilslutning fra fagforeningene.

Sluttelig vil landsstyret fremheve at selv om det i visse partikretser skulde være stemning for omlegning, er tiden nu uheldig for en omorganisering. Den partiorganisasjon vi har, er vokset organisk frem. En omlegning er ingen liten sak, og den vil bare kunne løses med held av et samlet parti. De nuværende oprevne partiforhold er derfor en grunn mer til å opretholde den nuværende organisasjonsform.

På grunnlag av disse premisser vil landsstyret foreslå:

Den nuværende organisasjonsform opretholdes. Det settes alt inn på å trekke medlemmene med i det aktive partiarbeidet. Gjennom det praktiske arbeid vil det foregå en faktisk registrering, slik at partiet alltid har oversikt over hvilke oppgaver det kan pålegge sine medlemmer.

Valg av landsstyre eller representantskap.

Landsstyret må fraråde at det på det nuværende tidspunkt blir foretatt forandring i valgmåten. Distriktsorganisasjonene er ennå ikke så utviklet at man med trygghet kan gå til opprettelse av et representantskap hvis medlemmer velges av de forskjellige distriktsorganisasjoner.

Skulde imidlertid landsmøtet fatte beslutning om en annen valgordning, finner landsstyret at følgende forslag vil være brukbart:

Valget av landsstyre foretas nå av landsmøtet. Imidlertid er det fra Stavanger Arbeiderparti kommet anmodning om å utrede og forelegge for landsmøtet forslag om at valget blir å foreta av de tilsluttede by- og distriktsorganisasjoner.

Til februar landsmøtet i 1923 forelå følgende forslag:

„Når det nå gjennom fylkespartiene blir dannet faste og ensartede organisasjonsenheter, bør valg av landsstyremedlemmer overgå til partiets samorganisasjoner. Antallet av landsstyremedlemmer bør da økes noget. Valget bør baseres på medlemstallet. Oslo arbeiderparti bør velge i likhet med de andre organisasjoner. Nyvalg foretas minst en gang pr. år. De valgte må når som helst kunne trekkes tilbake og erstattes med nye. Landsstyret — eller om man foretrekker betegnelsen representantskapet — er partiets høyeste myndighet mellom landsmøtene.

Centralstyret har den daglige administrative ledelse. Men det skal i viktige politiske spørsmål rådføre sig med landsstyret. Centralstyret velges av landsmøtet. Men opstår det i perioden uoverensstemmelse mellom lands- og centralstyret, kan landsstyret foreta nytt valg av centralstyremedlemmer.

Centralstyrets medlemmer skal delta i landsstyrets forhandlinger med tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.

Landsstyret eller representantskapet velger sin egen formann.“

Landsmøtet besluttet å oversende forslaget til centralstyret til utredning for å forelegges et senere landsmøte.

Landsstyret består nu av 15, pluss centralstyrets 13 medlemmer. I landsstyret er det nu følgende fylker og byer representert: Østfold, Akershus, Hedmark, Buskerud, Vestfold, Telemark, Vest-Agder, Rogaland og Stavanger, Sogn og Fjordane, Møre, S. Trøndelag, Trondhjem, N. Trøndelag, Nordland og Troms.

De fylker som ikke er representert blir da: Finnmark, Opland, Aust-Agder og Hordaland.

Ved bare å ta rent geografiske hensyn vil spørsmålet enkelt kunne løses ved at hvert fylke og de større byer fikk en representant hver. De byer som da måtte komme i betraktning var: Oslo, Bergen, Stavanger, Drammen og Trondhjem. Representantskapet vilde da komme til å bestå av 23 representanter. Altså 8 mer enn vårt nuværende landsstyre. En meget viktig innvending som kan gjøres mot en slik ordning er at man ikke tar hensyn til den organisasjonsmessige styrke partiet har på de forskjellige steder. Man burde jo ved valget forsøke å forene begge disse hensyn. Det kan bare gjøres ved at man først bestemmer hvilke fylker og byer der skal velge representanter og så senere fastsette en skala som gir adgang til flere representanter når medlemstallet kommer over en viss høide.

Landsstyret foreslår derfor at valget av det eventuelle representantskap foretas av følgende 18 valgdistrikter:

1. valgdistrikt omfattende organisasjonen i Finnmark og Troms fylke.
2. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Nordlands fylke. (Helgeland medtatt.)
3. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Nord-Trøndelag fylke (Namdalen medtatt)
4. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Sør-Trøndelag fylke.
5. valgdistrikt omfattende Trondhjem by.
6. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Møre og Sogn og Fjordane fylker.
7. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Bergen by og Hordaland fylke.
8. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Stavanger og Haugesund byer og Rogaland fylke.
9. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Vest Agder og Aust Agder fylker (Sætedalen medtatt).
10. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Telemark fylke.
11. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Vestfold fylke.
12. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Buskerud fylke.
13. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Drammen og Kongsberg byer.
14. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Opland fylke (Gudbrandsdalen medtatt).
15. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Hedmark fylke.

16. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Akershus fylke.

17. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Østfold fylke.

18. valgdistrikt omfattende organisasjonene i Oslo by.

Alle valgdistrikter velger 1 representant for hvert påbegynt 3000 medlemmer.

Under henvisning til foranstående opsettes følgende regler for valg av representantskap:

1. Valget foretas av partiorganisasjonene i 18 nærmere fastsatte valgdistrikter.

2. Valget foretas som regel hvert år. Representantene kan imidlertid trekkes tilbake og nytt valg foretas hvis de kommer i strid med partiorganisasjonene i sine respektive valgdistrikter.

3. Valget foregår på fellesmøter eller ved uravstemning eftersom man blir enige om det.

4. Valget ledes av et fellesstyre i de distrikter hvor flere organisasjoner velger sammen, ellers av by eller distriktpartiets styre.

Representantskapet.

1. Representantskapet er partiets høyeste myndighet mellom landsmøtene. Det velger selv sin ordfører.

2. Representantskapet skal påse at partiets virksomhet ledes overensstemmende med lover, program og landsmøtets beslutninger.

3. Representantskapet holder møte minst en gang hvert år. Ellers så ofte centralstyret bestemmer eller når halvparten av representantene krever det. I møtene refereres centralstyrets protokoll.

4. I de år landsmøtet ikke holdes vedtar representantskapet budjetter m. v.

5. Opstår det strid mellom centralstyret og representantskapet kan representantskapet foreta nyvalg av centralstyre.

6. Centralstyret deltar i representantskapets møter med tale- og forslagsrett, men ikke med stemmerett.

7. Representantskapets medlemmer deltar i likhet med centralstyrets medlemmer i landsmøtets forhandling uten stemmerett, forsåvitt de ikke er valgte representanter.

Centralstyret.

Centralstyret velges av landsmøtet.

Lover.

Formål.

§ 1.

Det norske arbeiderparti har til formål å føre arbeidernes klassekamp frem til det socialistiske samfund gjennom arbeiderklassens diktatur og efter kommunistiske retningslinjer.

Medlemsskap.

§ 2.

I partiet optas foreninger eller lag som i beslutnings form anerkjenner partiets program og lover.

Ved innmeldelsen erlegges kontingenten for det kvartal innmeldelsen skjer.

By- og herredsorganisasjoner.

§ 3.

Bykommuner.

Er der flere partiforeninger i samme bykommune, plikter disse å danne en felles organisasjon — bypartiet.

Landskommuner.

I landkommuner, hvor der er flere partiforeninger eller lag, nærmere angitt distrikt plikter å danne en felles organisasjon — herredspartiet — eller at partiforeninger eller lag optas direkte i distriktsorganisasjonen.

I siste tilfelle må der nedsettes en felleskomité som kan varetta fellesinteressene i kommunen.

By- og distriktsorganisasjoner.

§ 4.

1. By- og herredsorganisasjoner i samme fylke, krets eller nærmere angitt distrikt plikte å danne en felles organisasjon, by- eller distriktsorganisasjonen.
2. De således fremkomne by- og distriktsorganisasjoner utgjør landspartiets organisasjonsenheter.
3. Bare gjennom disse organisasjonsenheter kan enkeltforeninger eller lag optas i partiet.

By- og distriktsorganisasjoners rettigheter og plikter.

§ 5.

1. Til fremme av partiets formål erlegger hver tilsluttet organisasjon i kontingent til landspartiet 25 øre pr. kvinnelig og 50 øre pr. mannlig medlem pr. kvartal.
2. Kontingenten innsendes til partikassen i efterskudd senest den 15. i månedene februar, mai, august og november, og erlegges efter organisasjonens medlemstall den siste dag i hvert kvartal.
3. Samtidig med kontingenten innsender by- og distriktsorganisasjonens styre rapport over medlemsantallet m. v. i overensstemmelse med et av centralstyret utsendt skjema.
4. By- og distriktsorganisasjonens styre er for øvrig pliktig til å gi central- og landsstyret alle de opplysninger som dette gjør krav på til bruk for sin virksomhet.
5. Organisasjoner som ikke til lovmessig tid innsender kvartalsrapport og kontingent, taper sine rettigheter i partiet. Når restansene er betalt fåes medlemsrettighetene tilbake.

Landsmøtet.

§ 6.

1. Landsmøtet holdes ordinært hvert annet år. Ekstraordinært landsmøte kan holdes når landsstyret finner det påkrevet. Til landsmøtet har enhver tilsluttet by- og distriktsorganisasjon, som har oppfylt de i lovene fastsatte plikter rett til å sende 1 representant for hvert påbegynt 200 medlemmer. Til grunn for valget legges det medlemstall som det er innbetalt kontingent for i kvartalet forut for valget. Valget foregår med adgang til direkte deltagelse eller medvirken av organisasjonens samtlige medlemmer og således at de enkelte foreninger har innstillingsrett.

2. Utgiftene ved landsmøtet betales av partikassen. Representantenes diétgodtgjørelse utredes av vedkommende lokale organisasjon.

Representantenes billettutgifter til 1. plass på dampskib og 3. klasse på jernbane, korteste reiserute, fordeles likelig mellom alle de møtende representanter på landsmøtet og utredes av de lokale organisasjoner.

3. Når landsmøtet har valgt reisefordelingskomité, har enhver representant å opgi til komitéen oppgave over sine reiseutgifter.

Så snart resultatet av reisefordelingen er bekjentgjort, har alle å ordne med oppgjør.

Landsstyrets medlemmer og innbudne representanter deltar ikke i reisefordelingen.

4. Representantenes fullmakter, som utferdiges av vedkommende styre og innsendes til centralstyret senest innen 8 dager før landsmøtets åpning, skal være gjennomgått av en av centralstyret opnevnt komité innen landsmøtet trer sammen.

5. Landsstyrets medlemmer bør, selv om de ikke er valgte representanter, delta i landsmøtet. Diét- og reisegodtgjørelse for disse utredes av partikassen. De har talerett og forslagsrett, men ikke stemmerett.

De av landsstyret ansatte partisekretærer har rett til å delta i landsmøtets forhandlinger på samme vilkår.

6. Landsmøtet bekjentgjøres senest 4 måneder før dets sammentreden.

Forslag som ønskes behandlet på møtet, skal innsendes gjennom by- eller distriktsorganisasjonens styre til centralstyret senest 12 uker før møtet. Forslag som ikke opnår flertall i partiforeningen, kan også innsendes; likeledes har landsstyret forslagsrett. De innkomne forslag omsendes til organisasjonene senest 6 uker før landsmøtet.

7. Landsmøtet vedtar selv sin forretningsorden og dagsorden, som skal inneholde:

- a) Fullmaktskomitéens innstilling,
- b) valg av møtets funksjonærer og komitéer,
- c) styrets årsberetning,
- d) partiets og hovedorganets regnskaper,
- e) behandling av de innkomne forslag,
- f) valg av partiets funksjonærer, landsstyre med varamenn og revisorer med varamenn,
- g) fastsettelse av sted for neste landsmøte.

8. I forbindelse med landsmøtet holdes en landskvinnekon-

feranse, hvortil enhver tilsluttet forening, som har opfylt de i lovene fastsatte plikter, har rett til å sende 1 representant for hver påbegynt 100 kvinnelige medlemmer. Representantene velges av de kvinnelige medlemmer. For øvrig gjelder reglene for landsmøtet.

Landsstyret.

§ 7.

1. Landsstyret våker over, at partiets virksomhet ledes i overensstemmelse med disse lover og landsmøtets beslutninger.
2. Landsstyret består av inntil 28 medlemmer, hvorav 13 medlemmer skal være bosatt i eller ved Oslo. De øvrige velges blandt partimedlemmer fra de forskjellige landsdeler efter landsmøtets nærmere beslutning. De i eller ved Oslo bosatte medlemmer av styret er:

Formannen, næstformannen, sekretæren, hovedorganets redaktør, formannen for kvinnesekretariatet og 7 andre medlemmer. Dessuten tiltres centralstyret av en representant fra Ungdomsfylkingens centralstyre, likesom landsstyret innen sin midte velger en representant til Ungdomsfylkingens styre. Kvinnesekretæren deltar i centralstyrets møter med tale- og forslagsrett.

Formann, næstformann, sekretær, redaktør og kvinnesekretariatets formann velges ved særskilt valg og med absolutt flertall.

3. Samtlige de i eller ved Oslo bosatte medlemmer av styret danner centralstyret.
4. For centralstyret velges 5 og for landsstyret 5 varamenn.
5. Det samlede landsstyre holder møte så ofte centralstyret finner det nødvendig, eller når minst halvparten av de øvrige representanter forlanger det. I disse møter refereres centralstyrets forhandlingsprotokoll.
6. I de år andsmøtet ikke holdes, har landsstyret å foreta det nødvendige med hensyn til vedtagelse av budgetter m. v.
7. Utgiftene ved landsstyrets møter bæres av partikassen.

Centralstyret.

§ 8.

1. Centralstyret har ledelsen av partiets anliggender; det har å påse, at alle landsmøtets og landsstyrets beslutninger blir utført. Det avgjør alle administrasjonsspørsmål. Viktigere politiske og taktiske spørsmål samt større bevilgningssaker til agitasjon m. v. forelægges landsstyret enten ved innkallelse av møte eller ved skriftlig avstemning.

Opstår der spørsmål, hvor tiden ikke tillater denne fremgangsmåte, fatter centralstyret beslutning med ansvar for det hele landsstyre.

2. Centralstyret skal enn videre veilede by- og distriktsorganisasjonene i politiske og agitatoriske spørsmål, samt påse lovens overholdelse.

Formannen og sekretæren.

§ 9.

1. Formannen leder i forbindelse med centralstyret partiets arbeide og fører tilsyn med de forskjellige partivirksomheter.
2. Sekretæren leder i samråd med formannen det daglige arbeide og har ansvar for hovedkontorets forsvarlige funksjon.

Redaktøren.

§ 10.

«Arbeiderbladet»s redaktør har den redaksjonelle ledelse av hovedorganet, som må redigeres i overensstemmelse med Det norske arbeiderpartis program, prinsipper og beslutninger.

Viser redaktøren grov forsømmelighet i tjenesten eller begår han brudd på partiets program, prinsipper og beslutninger kan han avskjediges eller suspenderes av centralstyret, som uoppholdelig må forelegge saken for landsstyret til avgjørelse.

I tilfelle ledighet velger landsstyret ansvarshavende redaktør inntil førstkomende landsmøte.

Partikontoret.

§ 11.

1. Landsstyret ansetter de nødvendige sekretærer, hvorav en kvinnesekretær.

2. Centralstyret ansetter det nødvendige kontorpersonele. Redaktøren, sekretærene og andre heltlønnede tillitsmenn og funksjonærer i partiets tjeneste kan ikke uten centralstyrets samtykke påta sig annet lønnet arbeide eller lønnede hverv.

3. Regnskapene avsluttes ved utgangen av hvert kalenderår.

Revisorene.

§ 12.

Landsmøtet velger 2 i Oslo bosatte revisorer med 2 varamenn.

Revisorene gjennomgår partiets regnskaper minst en gang hvert kvartal.

Reservasjonsrett og reservasjonsplikt.

§ 13.

I de fagforeninger som er innmeldt i partiet, kan fagforeningsmedlemmer som ønsker det, reservere sig fra å bli betraktet som partimedlemmer og gir derved avkall både på de plikter og de rettigheter som følger med partimedlemsskap.

Fagforeningsmedlemmer som står i andre politiske partier (borgerlige partier, Det socialdemokratiske parti og Norges kommunistiske parti), kan ikke være medlemmer av Det norske arbeiderparti.

Dersom de ikke frivillig reserverer sig, må vedkommende fagforening eller politiske samorganisasjon pålegge dem reservasjonsplikt. Et fagforeningsmedlem som av sin forening pålegges reservasjonsplikt, har rett til å innbringe sin sak til prøvelse for by- eller distriktsorganisasjonens styre.

Vedkommende kan derefter innanke sin sak til avgjørelse for partiets central- eller landsstyre. En slik anke må innbringes gjennom by- eller distriktsorganisasjonens styre.

Fagforeningsmedlemmer som ikke tilhører partiet (reservanter) kan i sine foreningsmøter ikke delta i behandlingen av organisasjonsmessige partianliggender, som innstillinger til landsmøter, valg av parti-tillitsmenn etc.

Suspensjon og eksklusjon.

§ 14.

Centralstyret kan suspendere enkeltmedlemmer og grupper som begår brudd på partiets program, lover eller nekter å bøie sig for partiets beslutninger.

Bare landsstyret eller landsmøtet kan foreta eksklusjon efter å ha innhentet uttalelse fra vedkommendes lokalorganisasjon.

Almindelige bestemmelser.

§ 15.

1. Partiet kan ikke tillate dannelse av organiserte fraksjoner som har til opgave å bekjempe partiet og dets beslutninger. Offentlig kritikk av partiets politikk og centralledelsens disposisjoner kan bare foretas gjennom de regulære partiorganisasjoner.
2. Et partimedlem, som er utvotert av sin egen partiavdeling, kan ikke optas i nogen annen partiforening uten centralstyrets godkjenning.
3. Bare partimedlemmer kan oppstilles som partiets kandidater ved valg til offentlige stilltshverv.

Hvis nogen som innehar offentlig stilltshverv uttrer av partiet, må vedkommende dermed også nedlegge sitt mandat som partiets representant.

4. Partiets stortingsrepresentanter skal sammen med centralstyret holde møter så ofte det av centralstyret finnes påkrevet eller når nogen av stortingsgruppen anmoder derom til rådslagning om taktikk og forslag, som foreligger til behandling i stortinget. Det er centralstyrets plikt å innkalle disse gruppemøter.

Centralstyret — eventuelt landsstyret — fatter om nødvendig beslutning om hvad der er partiets stilling til den foreliggende sak.

Centralstyret skal være representert ved stortingsgruppens møter.

5. Aviser som skal være partiets organer, skal godkjennes som sådanne av landsstyret (landsmøtet). Ingen nye aviser, der skal regnes som partiorganer, kan igangsettes uten landsstyrets (landsmøtets) samtykke.
6. Valgte eller fast ansatte partifunksjonærer har 3 måneders opsigelsestid.
7. Partiavdelingene er ansvarlige overfor centralstyret (landsstyret) for sine partiavisers redigering.

§ 16.

Forandringer av disse lover kan bare skje på et landsmøte med almindelig flertall.

Forslag til program for Det norske Arbeiderparti.

I det privatkapitalistiske samfund ligger herredømmet over produksjonsmidlene hos *en* klasse, mens arbeidet utføres av en annen. Lønnsarbeiderne har ingen eiendomsrett til sine arbeidsmidler og derfor heller ikke til sitt arbeidsprodukt. De kan ikke leve uten å selge sin arbeidskraft i produksjonen og de utbyttes herunder, idet arbeidskjøperne innhøster den merverdi som arbeiderne frembringer. I dette forhold ligger klassekampens vesentligste årsak.

Men også bønder og fiskere tvinges inn under kapitalens herredømme idet den tilegner sig deres produksjonsmidler og utbytter dem ved å ta sin rente og profitt av deres arbeide. Derved tvinges også bønder og fiskere til å føre sin kamp for tilværelsen side om side med de allerede organiserte industriarbeidere i form av klassekamp.

Middelstanden går tross sin tallmessige styrke tilbake i social selvstendighet, makt og selvbevissthet, den tvinges mer og mer til å støtte sig til en av de to store klasser: nogen går til kapitalistklassen, andre til den produktive, arbeidende klasse. Stadig nærmere kommer det utviklingsstadium da det i samfundet bare finnes to aktivt kjempende klasser: kapitalistklassen og arbeiderklassen.

Den makt kapitalistene har som eiere av produksjonsmidlene har den konsentrert og styrket ved en rekke av organisasjoner: arbeidsgiverforeninger, trustar og karteller, som forminsker eller ophever den innbyrdes konkurranse og kjemper for kapitalistklassens interesser. Den største organisasjon og det sterkeste maktmiddel i kapitalistklassens hånd er imidlertid det borgerlige statsapparat med dets militærvesen, dets politi, domstoler, fengsler, embedsverk, skole og kirke.

Det norske arbeiderparti er et kommunistisk parti og ser det som sin oppgave å organisere arbeiderklassen, for gjennom klassekamp både å forsvare klassens dagsinteresser og føre kampen videre frem, til det arbeidende folk er blitt herrer over produksjonsmidlene og fri for den kapitalistiske utbytning. Denne arbeidernes frigjørelse må være deres eget verk. Derfor må det skapes sterke kamporganisasjoner, gjennom hvilke arbeiderklassen kan tilkjempe sig samfundsmakten. Siden verdenskrigen gjennomgår det kapitalistiske samfund en krise som i første linje skyldes de internasjonale kapitalmakters kamp om verdensherredømmet. Denne krise kjennetegnes ved en internasjonal konkurranse som i sine konsekvenser må føre til vebnede konflikter, der i første rekke utkjempes på det arbeidende folks bekostning. Under denne krise søker kapitalismen å redde sig ved å velte stadig nye byrder over på det arbeidende folk, samtidig med at dette berøves den politiske innflydelse som det i den demokratiske periode før verdenskrigen tilkjempet sig.

Arbeiderklassen må med alle midler søke å stanse denne utvikling. Det norske arbeiderparti vil av all evne beskytte det arbeidende folks interesser innenfor rammen av det borgerlige samfund. Arbeidernes økonomiske og kooperative organisasjoner er de viktigste organer til å løse denne oppgave, men også Arbeiderpartiets representasjon i storting og kommune og ellers i statsapparatet ha stor betydning. Gjennom sin parlamentariske virksomhet kjemper partiet for enhver virkelig forbedring av det arbeidende folks livsvilkår; men samtidig skal partiets representanter også klarlegge arbeidernes revolusjonære krav og avsløre de borgerlige partiers arbeiderfiendtlige politikk. Ved en fast og rettlinjert parlamentarisk politikk skal skillelinjene mellom de borgerlige partier og Arbeiderpartiet trekkes skarpe og klare.

Men de resultater som arbeiderklassen kan tilkjempe sig innen det kapitalistiske samfunds ramme, kan ikke overstige dettes ydeevne. Arbeiderklassen må derfor ikke samle sine krefter alene om å opnå disse resultater,

den må sette al evne og vilje inn på å tilkjempe sig samfundsmakten for gjennom arbeiderklassens diktatur å forberede et sosialistisk samfund. Det norske arbeiderpartis viktigste opgave er i nært samarbeide med arbeidernes økonomiske organisasjoner å gjennomføre en arbeiderrevolusjon og legge grunnen til en sosialistisk samfundsordning i Norge.

I all sin virksomhet, gjennom masseaksjoner, i sitt agitasjons- og opplysningsarbeid som i sin parlamentariske virksomhet må partiet ha dette mål for øie. Alle dets handlinger må sikte mot det. I kampen for dette mål er arbeidernes masseaksjon det avgjørende middel. For at denne kamp kan lykkes må arbeiderne stå sammen. Det er derfor partiets opgave å søke å samle arbeiderne politisk og økonomisk.

Det kapitalistiske samfunds organer duer ikke til å løse de opgaver som stilles til et sosialistisk samfund. Arbeiderne må skape sine egne organer for overtagelsen av den politiske og økonomiske makt. På arbeidslivets grunn må arbeidere, bønder og fiskere skape de organer som legger all makt i hendene på de revolusjonære krefter — håndens og åndens arbeidere. Det er det sosialistiske samfunds opgave å nå frem til en planmessig ordning av produksjon og fordeling under hensyntagen til hele det arbeidende folk og det må derfor være Det norske arbeiderpartis opgave å søke å skape forutsetninger for og utvikle bedriftsråd av arbeiderne, de teknisk og merkantilt kyndige i de store bedrifter, for dermed å legge grunnen for nye makt og administrasjonsorganer.

Partiet tilstreber gjennom arbeiderrevolusjon å nå frem til et virkelig klasse eller rådsdiktatur, en forfatning som muliggjør hele det arbeidende folks frigjørelse, som gjør den arbeidende klasse til den herskende klasse gjennom en demokratisk statsforfatning, bygget op på arbeidslivets grunn.

For erobringen av samfundsmakten er det av viktighet at arbeiderklassen dels vinner innflytelse innen statens maktorganer, dels svekker den. Den første opgaven — å vinne størst mulig innflytelse — er den viktigste i de administrative og kulturelle organer, i forvaltning og i undervisningsvesen. Den andre opgaven — den å svekke og bryte ned — gjelder i førstelinje maktorganene, særlig militærvesenet og statens retsorganer så langt disse forsvarer kapitalistiske interesser eller er midler i den politiske kamp. Kampen mot militærvesenet må føres med al mulig kraft og såvel med parlamentariske som med utenomparlamentariske midler. Den borgerlige stats militærvæsen er organisert med den opgave for øie og benyttes mot enhver reisning fra arbeidernes side. Denne fare for voldsundertrykkelse må arbeiderne først og fremst møte ved å styrke sine organisasjoner, men dernæst også selv ved å skape fysiske maktorganer. Men disse kan ikke bygges isolert, de må skapes i sammenheng med det økonomiske oppbygningsarbeid og eftersom arbeiderklassen vinner innflydelse og kan svekke motstanderne militært. De

skapes ikke for å fremkalle borgerkrig, men for mest mulig å hindre eller ialfall begrense den under overtagelsen av samfundsmakten. Jo bedre rustet arbeiderklassen står på ethvert område, desto lempeligere kan et maktskifte finne sted.

Kampen for arbeiderklassens seir kan ikke bare føres innen nasjonale rammer. Den er i sitt vesen internasjonal, og en internasjonal samling av arbeiderklassen er derfor en likeså stor nødvendighet som samlingen innenfor det enkelte land. Det norske arbeiderparti vil av all evne arbeide for å forberede og lette en slik samling — på klassekampens grunn.

4. Kommunevalget.

a. Retningslinjer. b Taktikken. c. Edruelighetsposten.

Fra Hammersborg distrikthforening.

Forslag vedrørende partiets skolepolitikk.

Momenter:

Partiets skolepolitikk har hittil ikke vært så planmessig ordnet som ønskelig skulde være, og interessen for såvel folkeskolen som dens overbygninger har som følge herav vært uforholdsmessig liten.

I det praktiske arbeide har man savnet klare og bestemte retningslinjer — oppgaver og utviklingslinjer for en kommunistisk skolepolitikk har ikke vært partimessig gjennomdrøftet og utformet på lange tider.

Partiets representanter i skolestyrer som i herreds- og bypartier har derfor i stor utstrekning vært henvist til å optre skjønsmessig, hvad der må ansees for overmåde uheldig når det gjelder et for arbeiderklassen så viktig område som samfundets skolevesen er.

For å bøte på dette misforhold vil man som en foreløbig ordning foreslå følgende:

1. Centralstyret pålegges snarest å utarbeide retningslinjer og program for partiets skolepolitikk og herunder så inngående som mulig skissere de for partiet nærmestliggende oppgaver som man må søke løst.
2. Centralstyrets forslag forelegges landsstyret til vedtagelse, hvorefter det blir tilstillet alle partiavdelinger som vedtatte bestemmelser til næste landsmøte.
3. Hvert herreds- og byparti velger på årsmøtet et skoleutvalg, enten som en del av partistyret, eller som en selvstendig institusjon.

Skoleutvalgets fornemste oppgaver må være å overvåke at partiets skolepolitikk befulges av partiets representanter i skolestyretilsynsutvalg m. v.

Utvalget danner mellemledd mellom skolestyret og kommunegruppen samt partiets tilsynsutvalgs medlemmer og sammenkalder disse til felles drøftelse av alle spørsmål av interesse som måtte melde sig i valgperioden.

Utvalget forbereder og leder alt agitasjons- og opplysningsarbeide som må til for å skape den mest umiddelbare og levende interesse for skolen og dens gjerning.

Fra Uranienborg kommunistiske forening.

Forslag til landsmøtet.

Uranienborg kommunistiske forening foreslår at boligsaken blir opsatt på dagsordenen til partiets landsmøte.

De som lider under bolignøden her i landet er *arbeiderne*. Etter den statistikk og de opplysninger som finnes i Boligreformforeningens opsamlede

materiale viser det sig at bolignøden utover mange av bygdene og i kyst-distriktene er like stor som i de største byene, ja tildels værre. De innkomne opplysninger fra distriktslagene til Boligreformforeningen viser at mange av landarbeidernes boliger er de reneste utklekningsanstalter for tuberkulose. Man skulde ikke tro at tuberkulosen skulde ha slik makt på landet, hvor de har nok av frisk luft; men at sykdommen har det, skyldes nettop de dårlige boliger.

Vi er opmerksom på at partiets folk i de forskjellige kommuner arbeider for bedre boligforhold. Men det er ikke nok. For så lenge arbeiderne ikke selv forstår hvilke ødeleggende boligforhold de lever under, vil det ikke være mulig å få rettet på forholdene. Det er nødvendig at arbeiderne selv får øinene op for at mange av de sykdommer, først og fremst *tuberkulosen*, ikke er en nødvendig skjebnens tilskikkelse som de er flødt til å finne sig i, men en følge av de forhold de lever under og da i første rekke de elendige boliger.

Derfor anser vi det nødvendig at arbeiderne selv går i bresjen for å heve boligstandaren og blir sig bevisst at de har rett og plikt til å sette større krav også på dette område.

Derfor mener vi det vilde være formålstjenlig å få saken tatt op på landsmøtet, hvor det møter representanter fra alle landets kanter.

Man kunde der diskutere planen for det veldige opplysningsarbeide som må settes igang for å få reist den folkebølge som må til for å få hele boligsaken løst.

Fra Telemark fylkesparti.

Drikkeondet bekjempes med et hvert middel som ansees hensiktsmessig. Skjenkerettighetenes antall nedsettes skrittvis og deres beliggenhet reguleres.

Fra Hammersborg distriktsforening.

Ad. Edruelighetsarbeidet.

Forslag til retningslinjer.

Kampen mot alkohol og drikkeondet vil for et kommunistisk parti *alltid* være av den aller største betydning, såvel av hensyn til arbeiderklassens stilling idag som med henblikk på de samfundsmål partiet kjemper for.

Ut fra denne opfatning har Arbeiderpartiet søkt å bekjempe alkoholondet bl. a. ved å knesette forbudet så vel som ved annet lovgivningsarbeid og ved avgjørelser i kommunestyrene.

På den annen side har imidlertid kapitalistklassen av all kraft søkt å hindre disse våre bestrebelser og kapitalistklassens makt og innflydelse bl. a. gjennom sin presse har vært så stor, at det forbud vi har idag ikke tilnærmevis er så effektivt som det vilde vært om kapitalistklassen og dens presse loyalt hadde bøiet sig for den lov som blev vedtatt.

Det nytter derfor ikke å nekte at alkoholondet idag tross forbudet herjer uhyggelig blandt store dele av vårt folk og det må følgelig bli en livsopgave for vårt parti å søke å finne veier og midler, som uavhengig av borger-skapets vilje og makt, kan føre frem til en edruelig — en fra alkoholondet frigjort — arbeiderklasse.

Ut fra denne opfatning igangsettes en planmessig og energisk agitasjon for edruehetsplikt.

I alle parti- og fagforeninger optas dette arbeid, idet man fastslår at alkohol og drikkeondet ikke bare er en forbannelse for et hvert menneske som bukker under for det, men helt uforenlig med de idealer og mål arbeiderbevegelsen kjemper for å nå.

Litt etter litt vil en slik agitasjon formå å skape en opinion innen arbeiderbevegelsens rekker som fordømmer drikketrafikk like hårdhendt som man nu fordømmer streikbryteri.

Samtidig med denne agitasjon vil Arbeiderpartiet som hittil f. eks. ved regulering, innskrenkning og lokalt veto, bekjempe alkoholomsetningen idet partiet fremdeles mener at lovgivningsarbeidet tilslutt må munne ut i totalforbud.

Fra Ålesund Arbeiderparti.

„På de steder hvor det finnes formålstjenlig og hvor forholdene ligger tilrette for det og nødvendiggjør det, gis det partiavdelingene adgang til å opptre under felleslister med ett eller begge av de andre arbeiderpartier. Det må selvfølgelig skje under betryggende former for vårt parti og med centralstyrets godkjennelse for hvert enkelt tilfelle.“

Motivering:

Alle er enige om at intet er mere skadelig for arbeiderklassen i dag enn dens politiske splittelse. Skal arbeiderklassen kunne hevde sig politisk og i det hele tatt hevde sig i den sociale kamp, er en samling nødvendig. Man bør iallfall søke å nøytralisere virkningen av splittelsen mest mulig.

Det er av særlig betydning ved kommunevalget at arbeiderklassen kan opptre mest mulig samlet og enig. Vi står overfor sådanne forhold i de fleste kommuner at der — hvor de borgerlige partier får makten vil de sikkert begå handlinger som kommer til å ramme arbeiderklassen — sosialt og økonomisk. De vil ikke bare sette bom for alt fremskritt, men også ha tilbake de reformer og fordeler som er kjempet frem.

Den moralske virkning av splittelsen vil ved valget føre til at arbeiderne vil holde sig passive. Derimot vil en fellesoptreden bevirke at arbeiderne styrkes i sin tro på den politiske kamp og dette vil spores i deltagelsen i valget.

Derfor er en fellesoptreden ved kommunevalget nødvendig og kan vårt parti medvirke hertil, bør det etter vår mening skje. Det vil gagne arbeiderklassen uten å skade partiet, tvertimot.

Fra N. Nilsen, oversendt av Kongsberg Arbeiderparti.

„Lønns- eller dyrtidsandragender fra personer eller foreninger som ikke står tilsluttet nogen av arbeiderpartiene, hverken politisk eller faglig, blir å avvise.“

Subsidiært:

Som foran, men med følgende tilføielse: „I særlige tilfeller kan by- eller herredspartier dispensere fra denne bestemmelse efter at hvert enkelt tilfelle å være av rep. forelagt partiet til avgjørelse. I alle tilfeller må rep. loialt bøie sig for partibeslutningene.“

Motivering:

Vi mener at den taktikk som hittil har vært benyttet i lønsspørsmål ikke har virket til sin hensikt, så en forandring er påkrevet,

Fra Rjukan Arbeiderparti.

I løpet av det siste år har det vist sig stadig tydeligere at en mere elastisk utformning av denne post på programmet er nødvendig for at partiets edrueighetspolitikk i de forskjellige kommuner mere kan avpasses efter de stedlige forhold.

Således som posten nu er utformet, forpliktes partiets representanter til å arbeide og stemme for innskrenkning av rettighetenes antall i alle tilfelle, selv om det er på det rene, at en sådan politikk ikke i minste måte vil fremme edrueigheten på stedet.

Den almindelige mening innen partiet med hensyn til disse spørsmål, synes da også mere og mere å gå i retning av at det på dette område må levnes de enkelte partier og personer større bevægelsesfrihet.

I mange kommuner kan det nemlig stille sig således at det på ingen måte er forenlig med god og praktisk edrueighetspolitikk, å gå til nektelse av enhver rett til f. eks skjenkning av øl. Mange har sikkert gjort den erfaring, at en kontrollert og lovlig adgang til utskjenkning av denne vare er å foretrekke fremfor den ukontrollerte, ulovlige omsetning der som regel foregår på „tørlagte“ steder, — og da under omgivelser som ikke er egnet til å fremme den individuelle selvaktelse og dermed edrueighetsforholdene.

At kravet om større bevægelsesfrihet på dette område er levende i partiet, fremgår også klart av den omstendighet, at flere av partiets kommune-grupper, således f. eks. i Oslo, i den siste tid har endret sin holdning i spørsmålet om bevilling av skjenkerettigheter. — Denne kursendring kan efter vår opfatning alene bety, at man nu er kommet på det rene med de feil og mangler som kleber ved partiets tidligere edrueighetspolitikk. — At forbud og lovbud ikke fører frem på dette område, kan vel også ansees godtgjort ved de senere års erfaringer.

I hvert fall gjelder dette så lenge vi lever i et kapitalistisk samfund.

Det indre agitasjons- og opplysningsarbeid bør derfor få en bredere plass i partiets arbeide for edrueigheten enn hittil har vært tilfelle. Derved kan der legges et virkelig holdbart grunnlag for en jevn og sikker fremgang i edrueighetstilstanden blandt arbeiderklassen.

Mange partifeller mener muligens at det riktigste vilde være å stryke hele posten, — men da dette vil kunne utlegges som om partiet derved hadde opgitt sitt arbeide for å fremme edrueigheten, mener vi dette vil være uheldig. Den bør derfor forandres, således at de lokale partier får større bestemmelsesrett med hensyn til midlene.

Ut fra dette syn vil Rjukan Arbeiderparti foreslå, at post 9 på kommuneprogrammet får sådan ordlyd:

„Drikkeondet bekjempes med ethvert middel som ansees hensiktsmessig under hensyn til de lokale forhold.

Spørsmålet om bevilling av skjenkerettigheter avgjøres av de lokale by- og herredspartier under kontroll av centralstyret.“

Landsstyrets innstilling.

a. Retningslinjer.

Borgerpartiene har i årrekker forstått å utnytte kommunestyrene til sin fordel. De følger den politikk å skyve fra sig alle de byrder som naturlig må bæres av rikfolket.

Det trykk som nu utøves på det arbeidende folk blir så meget større, fordi den skattbare formue og inntekt er gått tilbake, samtidig som dyrtiden og dens krav ikke er forminsket. Staten har gjort forholdene enn vanskeligere ved å skyve fra sig en rekke forpliktelser og velte dem over på de økonomisk svekkedde kommuner. Selv om lovgivningen setter snevre grenser for kommunestyrenes rett til å benytte de forhåndenværende resurser, er det dog en livssak for arbeiderklassen å avsette borgerpartiene fra styret.

Ved årets kommunevalg er arbeiderne istand til å ta makten i de fleste industrielle bykommuner og i en rekke landkommuner. Arbeiderne har i de siste år bittert fått føle, hvad det har å si, at borgerpartiene sitter med den kommunale makt. Det gjelder å fravriste de borgerlige denne makt, og utnytte den likeså konsekvent til arbeidernes beste, som borgerpartiene har forstått å utnytte den til gagn for kapitalistklassen.

De fleste kommuner står nu dårlig rustet til å møte krisen. Dette kommer for en stor del av at de borgerlige partier har forhindret den nødvendige beskatning. Istedenfor i den gode tid å oparbeide fonds, har de satt kommunene i dyp gjeld for å løse de mest selvfølgelig kommunale opgaver, som skolebygging, sykehusbygging, veianlegg o. l. Istedenfor å ha fonds til å klare arbeidsledighetskrisen, sitter de med en svekket skatteevne og har en uforholdsmessig rente- og avdragsbyrde å slepe på.

De viktigste og mest aktuelle opgaver er:

1. Å bekjempe arbeidsløsheten ved å skaffe flest mulig arbeid. Hvor arbeid ikke kan skaffes, må de arbeidsløse få underholdningsbidrag, som det er mulig å leve av på forsvarlig måte. Det må kreves effektive bevilgninger fra Statens side til bekjempelse av arbeidsløsheten.
2. Å lindre dyrtidens trykk på de mindre bemidlede ved direkte bevilgninger og på annen måte. Det kommunale forsorgsvesen må utbygges og utvikles.
3. Å arbeide for skattelettelse for arbeiderklassen. Den skattetabell som er gunstigst for de små skattydere må anvendes, således at skatten mest mulig blir lagt på rikmannsklassen. De som er rammet av arbeidsløsheten må få skattelettelse i størst mulig utstrekning. Formuesskatten og tillegsskatten på de store inntekter må helt utnyttes.
4. Å fremme samfundsnyttig boligbygging.
5. Å drive et energisk arbeide for å få beholde husleiereguleringsloven.

6. Å oprette kommunale organer for priskontroll, føre en intens kamp mot mellemmannsvesenet og støtte forbrukersamvirket.
7. Fortsatt utvikling av folkeskolen med mål: En felles skole for alle barn. All videregående undervisning bygget på avsluttet folkeskole. Frie gymnasier, middelskoler, ungdomsfag- og husmorskoler opprettet i den utstrekning behovet krever det. Økonomisk støtte for å søke videregående skoler. Fritt undervisningsmaterieil ved alle skoler. Fri bespisning og nødvendig bekledning i barneskolen.
8. Skarp håndhevelse av edrueighetslovgivingen. Lokalt veto. Innskrenkning av rettighetenes antall, regulering av deres beliggenhet og nedsettelse av utskjenknings- og utsalgstiden.

Arbeiderne har ved en kraftig fremmarsj ved høstens kommunevalg utsikt til å erobre makten i kommuner omfattende en vesenlig del av landets befolkning. Og ved å gjennomføre et godt samarbeid mellom alle arbeiderstyrte kommuner, vil store opgaver kunne løses til arbeidernes og småkårsfolkets gagn.

B. Taktikken ved kommunevalget.

Partiet stiller egne lister i alle kommuner hvor det er partiavdelinger. Valgallianser med andre partier må ikke finne sted. Ved formannskapsvalg og ordførervalg tilrådes fellesoptreden mellom arbeiderpartiene, forsåvidt den kan styrke arbeidernes representasjon og innflytelse.

C. Edrueighetsspørsmålet.

Bekjempelse av alkoholondet ved forbedring av de økonomiske og sociale vilkår, med innskrenkning og regulering. Streng håndhevelse av edrueighetslovgivningen.

Spørsmålet om forbud avgjøres ved folkeavstemning.

Kampen om alkoholondet må tilslutt føres frem til totalforbud.

For forslaget i sin helhet stemmer: Oscar Torp, Martin Tranmæl, Sigrid Syvertsen, Einar Gerhardsen, Erling Anthonsen, Vm. Nielsen, Øistein Martinsen, Magnus Johansen, Konrad Knudsen. Oscar Nilssen, Sverre Hjertholm, Ole Moen, Ivar Rikheim, Rudolf Kanestrøm, Johan Nygårdsvold, John Aalberg, A. Moan og Gitta Jønsson.

Følgende 8: Edv. Bull, Ingv. Rastad, Gunnar Braathen, M. Fredstie, Nils Steen, Ivar Aarseth, Ole Øisang og Nils Nordheim stemmer for at siste avsnitt i forslaget — om at kampen om alkoholondet må tilslutt føres frem til totalforbud — utgår.

5. Klassesamlingen.

A. Nasjonalt. B. Internasjonalt.

Fra Telemark Fylkesparti.

Årsmøtet uttaler at prinsipperklæringen fra forrige landsmøte med hensyn til partiets internasjonale politikk fremdeles blir opretholdt og henstiller til centralstyret å påse at partipressen holder sig denne erklæring etterrettelig.

Årsmøtet antar videre at den forbindelse som partiet har innledet med Informasjonsbyrået må ha til formål å samle alle arbeiderpartier som fremdeles står på klassekampens grunn i en felles revolusjonær kommunistisk Internasjonale.

Det må ikke ha til formål å danne nogen ny Internasjonale. Målet må være det samme på det politiske som på det faglige, å nå frem til en sterk revolusjonær Internasjonale.

Har ikke byrået dette til opgave, må enhver forbindelse med byrået ophøre.

Fra Rjukan Arbeiderparti.

Utgangspunktet for D. N. A.s politikk efter siste landsmøte var følgende enstemmige erklæring, som landsmøtet vedtok efterat splittelsen hadde funnet sted:

„Landsmøtet beklager og fordømmer den ultimatumspolitik som har drevet eksekutivkomitéen frem til denne eksklusjon. Men tiltross herfor erklærer det at D. N. A. i full og ubrytelig solidaritet står sammen med de revolusjonære arbeiderpartier i alle land, og at det fremdeles som hittil i alle sine handlinger vil følge de kommunistiske prinsipper og retningslinjer.“

Når man ser denne erklæring i forbindelse med den situasjon vi stod i da den blev fattet, kan det ikke være nogen som helst tvil om hvad landsmøtet mente med uttrykket de „kommunistiske prinsipper“ og uttrykket „de revolusjonære arbeiderpartier i alle land“. Det var *Den kommunistiske Internasjonales prinsipper og partier* som landsmøtet tenkte på. Tross de uoverensstemmelser om organisatoriske spørsmål, som hadde ført til splittelsen, mente landsmøtets deltagere, at partiet fremdeles skulde legge hele sin politikk an efter Internasjonalens prinsipper og i tilknytning til dens partier. Det blev til overflod pointert av partiets viceformand, Edv. Bull, i en uttalelse som finnes inntatt i protokollen fra møtet, at „partiet på ingen måte holder over til høiresosialistene“.

Utviklingen siden landsmøtet har vist at det har været overmåte vanskelig å efterfølge landsmøtets beslutning i praksis. Så snart der eksisterte to kommunistiske partier i landet måtte der opstå et visst kamp- og konkurranseforhold mellem dem. Innen begge partier har det også vært krefter til stede

som har lagt an på å utdype dette kampforhold istedenfor å forsøke å utjevne det. Faktisk er derfor avstanden mellom partiene i løpet av den tid som er gått siden splittelsen blitt stadig større.

Særlig sterkt har konkurransen virket på partipressen.

Istedenfor å følge den linje som blev utstukket i erklæringen på landsmøtet, er enkelte partiblader blitt mer og mer tilbøielig til å utvide uoverensstemmelsene til å gjelde prinsipielle grunnspørsmål, som gjør det umulig å tenke på nogen gjenforening av de to kommunistpartier.

Imidlertid har dog den *faktiske* utvikling i Europa gått i den motsatte retning. Den har gjort det faktisk mer og mer umulig for et kommunistisk parti å tenke på nogen samling til høire med socialdemokratene. I en rekke land sitter eller har de socialdemokratiske partier sittet ved regjeringen som lydige tjenere for det kapitalistiske samfunns virkelige makthavere. I andre land tjener de som borgerlige regjeringers hovedsakelige støtter. I enkelte land er de endog blitt villige medarbeidere for fascistiske og terroristiske kapitalistregjeringer. Objektivt og faktisk er de socialdemokratiske partier blitt halv- eller helborgerlige partier. Det er først i løpet av det siste året at denne utvikling tydelig er blitt fullbyrdet. Dette er den *ene store hovedkjensgjerning*, som det for øieblikket gjelder å holde fast ved og som det ikke kan eller bør eller må være nogen tvil om i vårt parti.

Men når dette er stillingen idag, da blir det selvfølgelig et stadig mere abnormt forhold at de to kommunistpartier her hjemme allikevel kommer lenger og lenger fra hverandre. Hvis dette forhold uforstyrret får fortsette, da kan det ikke ende med annet, enn at den platform som partiet stillet sig på efter splittelsen blir helt undergravet, og at vi glir litt efter litt over til høire.

Dette er så meget mere abnormt som utviklingen innen Komintern i det siste år faktisk viser enkelte lyspunkter i retning av innrømmelser overfor de organisatoriske og taktiske standpunkter som D. N. A. forfektet i sin strid med Komintern. Både arbeider- og bonderegjeringssparolen og religionsparolen er i det siste trengt helt i bakgrunnen.

Og hvor store innvendinger man enn fremdeles kan ha overfor Kominterns organisasjonspraksis og taktikk, så er det dog et faktum, at de kommunistiske partier virkelig er partier som står på klassekampens grunn. Også innen N. K. P. har teseteologien fått sterk motbør. Der er utvilsomt innen partiet en meget sterk retning, som ærlig ønsker en tilnærmelse til D. N. A. og som det skulde være mulig for vårt parti å komme til en forståelse med.

Utviklingen på det faglige område peker også i denne retning. Striden om stillingen til R. F. I. er ikke lenger aktuell, og om samlingen på den britisk-russiske overenskomsts grunn er det ingen strid innen vårt parti eller mellom vårt parti og N. K. P. Men kommer den internasjonale faglige samling istand, da må den også uvegerlig drive spørsmålet frem om en ny politisk samling av de arbeiderpartier, som fremdeles står på klassekampens grunn.

Forholdene skulde derfor alt ialt faktisk ligge bedre an nu enn nogen gang tidligere for en ny revolusjonær-kommunistisk samling og for en ny tilnærmelse mellom D. N. A. og N. K. P.

Men denne nye samling og denne nye tilnærmelse hverken kan eller vil komme av sig selv. Hvis partiet ikke gjør sig klar over, at det *vil* og *ønsker* den, da kommer den heller ikke.

Således som faktisk situasjonen i arbeiderbevegelsen for tiden er, kan det neppe være tvil om at arbeidermassene *tvinges* av utviklingen til å søke en samling tilvenstre, på klassekampens grunn.

Å forsinke denne utvikling er en både feilagtig og fåfengt politikk. For et *kommunistisk* parti må det eneste riktige være å hjelpe utviklingen frem og utvetydig erklære at partiet er villig til å arbeide for den.

Ut fra disse premisser vil Rjukan Arbeiderpartis representantskap foreslå at partiets landsmøte uttaler:

1. D. N. A. bekrefter og gjentar den enstemmige erklæring som blev vedtatt av landsmøtet november 1923.

2. Idet landsmøtet således erklærer at det prinsipielt fremdeles står på kommunistisk grunn, pålegger det centralstyret og partipressen å holde sig denne beslutning etterrettelig.

3. Efter de opplysninger som hittil er fremkommet med hensyn til „Informasjonsbyrået“, kan Rjukan Arbeiderparti ikke innse at det har hatt eller vil komme til å få nogen betydning for D. N. A. Såfremt det ikke til landsmøtet er fremkommet en fyldestgjørende redegjørelse for at deltagelsen i Informasjonsbyrået fremmer partiets utvikling i den revolusjonære retning som ovenfor er anført, beslutter landsmøtet at partiets forbindelse med Informasjonsbyrået ophører.

Fra Oslo Sporveisbetjenings Forening.

Det norske arbeiderparti trådte ut av Den kommunistiske Internasjonale fordi partiet var uenig i Internasjonalens organisasjonspraksis. Derimot er partiet fremdeles enig i Internasjonalens kommunistiske prinsipper og retningslinjer.

Det norske arbeiderparti beklager splittelsen og vil derfor internasjonalt tilstrebe å komme i forbindelse med alle kommunistiske partier og grupper, såvel innenfor som utenfor Den kommunistiske Internasjonale, for å bidra til å forberede internasjonal politisk samling av alle kommunister. Derimot vil partiet ikke søke samarbeid med partier som ikke anerkjenner de grunnleggende kommunistiske prinsipper. Det norske arbeiderparti kan ikke tiltre Berlinerbyrået fordi dette byrå omfatter partier som hverken er kommunistiske eller marxistisk.

Landsstyrets innstilling:

Spørsmålet om samling av arbeiderklassen kan ikke bare betraktes ut fra et nasjonalt, men må samtidig også bedømmes ut fra et internasjonalt synspunkt. Det må være sammenheng mellom de nasjonale og internasjonale samlingsbestrebelse. Den splittelse som er inntrådt hertilands, skyldes i første rekke den internasjonale splittelse. Betingelsen for en nasjonal samling som kan holde, beror derfor i høi grad på mulighetene for en internasjonal klassesamling, og på den andre siden: Jo hurtigere det igjen kan lykkes å samle de enkelte lands arbeidere, desto før vil man nå frem til en felles politisk arbeiderinternasjonale.

Dertil kommer, at gjennom nasjonal samling vil det være skapt et ganske

annet grunnlag for politisk selvhevdelse i de enkelte land enn under de nuværende forhold, og at en internasjonal samling på sin side vil bety en mektig styrkelse for de enkelte nasjonale partier. Alle saklige hensyn tilsier således arbeiderne å kjempe for samling, nasjonalt og internasjonalt.

A. Nasjonal samling.

Det norske arbeiderparti tok allerede den 5 april 1924 initiativet til politisk samling. Landsstyret innbød de to andre arbeiderpartier til å gå med på en sammenslutning av de tre arbeiderpartier i ett. Som samlingsgrunnlag foreslog vårt parti de retningslinjer som landsmøtet i 1920 vedtok, det siste landsmøte som blev holdt innen det inntrådte nogen splittelse. Landsmøtet i 1920 fastslog som bekjent masseaksjon, rådssystemet og arbeiderklassens diktatur som prinsipielle retningslinjer for partiets politikk. Fagkongressen i 1920 sluttet sig også til disse retningslinjer. De burde således kunne danne grunnlaget for en gjenforening av de tre arbeiderpartier. Videre foreslog vårt partis landsstyre at det forenede parti skulde stille sig utenfor de to stridende internasjonaler. Det lå da i sakens natur at partiet vilde arbeide for en internasjonal samling efter de retningslinjer det hadde fastslått for sin egen virksomhet.

Men Det norske arbeiderpartis forslag om klassesamling blev avslått av både det sosialdemokratiske og det kommunistiske parti. Valgene i høst viste imidlertid at samlingstanken hadde fenget, og arbeiderne tilkjennegav stort sett sin tilslutning til Det norske arbeiderpartis samlingsbestrebelse og sluttet sig om partiets politikk og dets valgkandidater.

På partiets landsstyremøte, januar 1925, drøftet man igjen samlingsspørsmålet. Landsstyret besluttet da å sende ut et manifest om klassesamlingens nødvendighet og opfordret de lokale organisasjoner til å ta sig av samlingsarbeidet. Det er også holdt endel konferanser som har gitt forholdsvis gunstige resultater, og forøvrig er det merkbart at det over hele landet foregår en jevn og voksende tilslutning til vårt parti.

Slik som forholdene er for tiden, mener landsstyret at foreløbig består det mest virkningsfulle samlingsarbeid deri at man på enhver måte beforder samlingstankens jevne vekst. Men så snart situasjonen ansees moden, bør landsstyret gjøre et nytt forsøk på å få istand en organisatorisk samling. Det nye landsstyre bør derfor få fullmakt til — når det selv anser det hensiktsmessig — å utsende innbydelse til fellesforhandlinger med de to andre arbeiderpartier eller eventuelt ta initiativet til innkallelsen av en samlingskongress på det tidligere grunnlag.

Landsstyret vil derfor foreslå at landsmøttet fatter følgende beslutning:

1. Landsmøtet godkjenner de forføininger landsstyret har truffet for å skape klassesamling.

2. *Landsstyret bemyndiges til atter — såsnart tiden ansees gunstig — å innby de andre arbeiderpartier til klassesamling eller eventuelt innkalle en samlingskongress.*

B. Internasjonal samling.

De siste års utvikling, som er karakterisert ved en fremadskridende pulverisering av den III. Internasjonales partier og en stadig voksende tilnærming til borgerskapet av den II. Internasjonales partier, har gjort det klarere enn nogensinde at den internasjonale samling av arbeiderklassen vanskelig kan tenkes innenfor nogen av de bestående internasjonaler — på klassekampens grunn.

På den andre siden er det tydelig at trangen til samling er sterk og voksende både blandt betydningsfulle elementer innen begge de to Internasjonaler og utenfor disse. Den forbitrede kamp mellom ledelsen for den annen og den tredje internasjonale gjør det vanskelig for disse samlings-tendenser å komme til orde, og det er for de uavhengige kommunistiske partier en nærliggende og betydningsfull oppgave å gjøre sig til organ for samlings tanken.

Dette kan ikke skje ved dannelsen av nogen ny Internasjonale. Bortsett fra det italienske maksimalistparti og Det norske arbeiderparti er de uavhengige kommunistiske partier idag bare små og svake grupper, som ikke kan danne det organisasjonsmessige grunnlag for en handledyktig Internasjonale. En ny Internasjonale vilde idag bare bety ny splittelse av arbeiderklassen.

Men de uavhengige kommunistiske partier trenger å komme i nærmere forbindelse med hverandre, få kjenskap til hverandres virksomhet, utveksle erfaringer; og de har bruk for å skape et organ som kan formidle disse forbindelsene, gi uttrykk for samlingskravet og søke samarbeide med de elementer både innenfor den tredje og den annen Internasjonale, som det kan være tale om.

Da det norske Arbeiderparti på landsmøtet i november 1923 blev tvunget ut av den 3. Internasjonale, var det landsmøtets forutsetning at man snarest mulig skulde søke å få tilknytning til beslektede retninger og tendenser i andre partier, i eller utenfor den 3. Internasjonale. Det av centralstyret nedsatte internasjonale utvalg forsøkte også, alt i de første måneder av 1924, å knytte slike forbindelser; men det eneste forsøk som førte til noe resultat, var en henvendelse til det av Georg Ledebour bestyrte Internasjonale Informasjonsbyrå i Berlin.

Dette byrået var stiftet i Frankfurt i 1923 som en direkte følge av „2¹/₂-Internasjonalens“ oppløsning og pulveriseringen av det uavhengige sosialistiske parti i Tyskland. Her var representert en rekke mindre partier og

grupper, som ikke kunde gå inn i socialdemokratiske partier eller i den rent reformistiske annen Internasjonale, men som på den annen side heller ikke kunde forsone sig med den tredje Internasjonales organisasjonsprinsipper og organisasjonspraksis.

De viktigste av disse partier var den del av det tyske uavhengige socialistiske parti som ikke vilde la sig sluke hverken av socialdemokratene eller av kommunistene, den franske socialistisk-kommunistiske union, det polsk-jødiske forbund, samt de venstre-socialrevolusjonære partier for Rusland, Litauen, Ukraina og Rutenien. Meget snart kom byrået også i forbindelse med det store italienske maksimalistparti, som dog ikke blev tilsluttet bureået. Videre er det å merke at det tyske partiet delte sig, idet en liten gruppe under Ledebour skilte sig ut på spørsmålet om partiets holdning til Ruhr-kampen; begge grupper vedblev dog å være med i byrået.

Byrået hadde imidlertid ingen midler å virke med og førte nærmest en skyggetilværelse. På den andre siden viste begivenheter som de kommunistiske partiers splittelse i Norge, siden i Sverige, eksklusjonene i Frankrike, eksklusjonen av Angelica Balabanoff, Trotskystriden i Rusland samt Friedrich Adlers optreden innenfor den annen Internasjonale, at det i den europeiske arbeiderklasse var grobunn og vekstvillkår for de uavhengige kommunistiske partiers ideer.

Byrået besluttet derfor å sammenkalde en konferance som efter lang forberedelse trådte sammen i Berlin den 28. desember 1924. Foruten de tilsluttede partier var her også det italienske maksimalistparti og Det norske arbeiderparti representert i informasjonsøiemed.

På denne konferansen blev følgende beslutning vedtatt

„Konferansen av de undertegnede partier er overbevist om å gi uttrykk for hvad de bredeste lag av de revolusjonære arbeidermasser vil når den overfor de kommunistiske partier og de socialdemokratiske partier i hele verden og fremfor alt overfor de masser som tilhører dem, peker på følgende kjensgjerninger:

I alle kapitalistiske land går de herskende klasser til de mest reaksjonære midler for å undertrykke arbeiderklassen. Heller ikke der hvor reaksjonen antar mildere former, må man hengi sig til nogen illusjoner. Under kapitalismens nuværende epoke vil borgerskapet ikke gjøre nogen slags innrømmelser hverken av politisk eller social og økonomisk karakter. Overfor denne situasjon står proletariatet svakt og ubesluttsomt.

Den 2. Internasjonale blir ved sine føreres politikk mer og mer et middel til å befestе kapitalismen og til å redde den nuværende samfundsordning, så arbeiderklassen absolutt ikke kan regne på noen revolusjonær virksomhet fra den.

Den 3. Internasjonale er i forfall. Ved sin skjebnesvangre taktikk har den overalt virket til å styrke den nasjonalistiske og reformistiske fløi av arbeiderbevegelsen. Dens for revolusjonære massepartier uantagelig centralisme,

dens sektvesen og det fåmannsvelde som utøves av den 3. Internasjonales ledere, har gjort det umulig innenfor den kommunistiske Internasjonale å kjempe for en bedring eller overvinnelse av disse tilstander.

Konferansen beslutter å utbygge byrået til et byrå for informasjon og propaganda med den oppgave å opplyse massene om nødvendigheten av en revolusjonær sammenslutning av verdensproletariat, om den 2. Internasjonales skjebnesvangre *politikk* og den 3. Internasjonales ikke mindre skjebnesvangre *taktikk*.

Videre beslutter konferansen at partiene i løpet av året 1925 igjen skal innkalles for å få utbygget byråets virksomhet videre."

På landsstyremøtet den 7—8 mars 1925 fikk Det norske arbeiderpartis centralstyre bemyndigelse til å tre i forbindelse med dette byrået og delta i planleggelsen av den næste konferansen. Byrået har [imidlertid] ennå ikke kunnet komme i fast virksomhet, vesentlig på grunn av den avventende holdning som både det italienske maksimalistparti og Det norske arbeiderparti har inntatt, og en ny konferanse vil ikke kunne bli holdt før tidligst i oktober — efterat både det norske og det italienske parti har hatt sine landsmøter.

Landsstyret ser sig derfor ikke istand til ennå å forlegge noget helt utformet forslag for landsmøtet om tilslutning, men må

foreslå:

Idet landsmøtet forutsetter at informasjons- og propagandabyrået kun har til oppgave å danne et bindeledd mellem de uavhengige revolusjonære arbeiderpartier og arbeide for internasjonal samling på klassekampens grunn gir landsmøtet landsstyret fullmakt til å treffe avgjørelse om partiets tilslutning.

Landsstyrets medlem Moen stemmer for det av Rjukan arbeiderparti innsendte forslag.

6. Partiets faglige politikk.

Fra malernes kommunistiske arbeidsgruppe.

I.

Et kommunistisk partis viktigste arbeid er knyttet til arbeidernes økonomiske kamp. Derfor må partiet utforme klare standpunkter i forholdet til fagorganisasjonen. Partiets beslutninger og retningslinjer må være bindende for partiets medlemmer, når de optrer i fagorganisasjonen.

II.

Partiets medlemmer bør i fagforeningene arbeide for at kampene føres inn på arbeidsplassen, og at kampmidler som sabotasje, obstruksjon og boykott bringes i anvendelse. De arbeidere som er i kamp bør under alle omstendigheter støttes, uten hensyn til om konflikten er lovlig eller ulovlig. Landsorganisasjonens og forbundenes tiltagende tilbøielighet under henvisning til arbeidernes fellesinteresser å tvinge de arbeidere som er i kamp tilbake til arbeidet, må på det skarpeste bekjempes. Det stemmer alltid best med arbeidernes fellesinteresser til det ytterste å støtte dem som fører kampen.

III.

Partiet vil motsette sig statens inngripen i faglige konflikter gjennom arbeidsrett, meglings- og voldgiftslover, og vil arbeide for at loven om arbeidstvister opheves. Det er allikevel sannsynlig at staten og arbeidsskjøperne gjennom lovgivningen vil fortsette at utvide sin retslige myndighet over fagbevegelsen. Partiets medlemmer i fagforeningene må innta det stannpunkt at arbeiderne ikke må la sig binde av denne lovgivning, men bør ta konflikten når det er hensigtsmessig, uten hensyn til lovgivning eller domsavsigelse. Partiets medlemmer må ikke la sig opnevne som medlemmer av arbeidsretten eller voldgiftsretter. Fagorganisasjonen bør ikke la sig representere i disse institusjoner.

IV.

Partiets medlemmer bør arbeide for at fagbevegelsen omlegges slik at grunnenheten blir en organisasjon på hver arbeidsplass, sammensluttet i lokale samorganisasjoner. Landsorganisasjonen bygger på samorganisasjonene, istedetfor på fagforbundene. Kontingenten innbetales i de lokale samorganisasjoner.

V.

Fagorganisasjonen er ikke skikket til å lede ulovlige konflikter, både på grunn av det tungvinte organisasjonsapparat og fordi de organisasjoner som forvalter arbeidernes fellesøkonomi, er særlig lett sårbare gjennom rettsvesenet. Derfor må andre organer opprettes som er skikket til å lede ulovlige konflikter og til å anvenne ulovlige kampmidler. Denne kampløselse bør ikke utnevnes eller velges på sedvanlig måte, men bør utgå av hver konflikt, derved at streikeledelsen på hver arbeidsplass danner et permanent aksjonsutvalg, som fornyes under den efterfølgende konflikt.

VI.

Erfaringene angående arbeiderutvalgene i Norge og bedriftsrådene i andre land viser, at de arbeiderutvalg og bedriftsråd som er opstått gjennom den borgerlige lovgivning er reformistiske organer som hemmer den revolusjonære utvikling og støtter den bestående produksjonsordning. De organer som oppstår under konfliktene bør erstatte arbeiderutvalgene og bør danne utgangspunktet for det arbeid som må gå forut for overtagelsen av makten i bedriftene.

VII.

Partiets medlemmer bør støtte den kooperative bevegelse ved sitt medlemsskap og på enhver annen måte. De skal arbeide for at kooperasjonen blir til støtte for arbeiderne under faglige kampe og et brukbart våpen i klassekampen.

VIII.

Partiets medlemmer skal i fagorganisasjonen ta standpunkt for internasjonal faglig samling på et slikt grunnlag, at kommunistene fritt kan arbeide for radikaliserings av den faglige Internasjonale. Derfor bør samlingen finne sted på grunnlag av likeberettiget samarbeid mellom Amsterdaminternasjonalen og Den røde faglige Internasjonale. Landsorganisasjonen bør søke direkte samarbeide med R. F. I., og ta klart standpunkt for den Engelsk-Russiske komité's samlingsbestrebelse og mot Amsterdaminternasjonalens høire fløi. Landsorganisasjonen bør trekke sine representanter tilbake fra det borgerlige arbeidsbyrå i Genf.

Fra Oslo sporveisbetjenings forening.

I.

Det norske arbeiderparti og Den norske landsorganisasjon skal som hittil anerkjenne hinannens organisasjons- og aksjonsmessige uavhengighet og suverenitet.

Forøvrig er et kommunistisk partis viktigste oppgave knyttet til arbeidernes økonomiske kamp. Derfor må partiet utforme klare standpunkter i forholdet til fagorganisasjonen. Partiets beslutninger og retningslinjer må være bindende for partiets medlemmer når de optrer i fagorganisasjonen.

II.

Partiets medlemmer bør i fagforeningene arbeide for at kampen føres inn på arbeidsplassen og at kampmidler som sabotasje, obstruksjon og boy-

kott bringes i anvendelse. De arbeidere som er i kamp bør under alle omstendigheter støttes uten hensyn til om konflikten er lovlig eller ulovlig. Landsorganisasjonens og forbundenes tilbøielighet til — under henvisning til arbeidernes felles interesser — å tvinge de arbeidere som er i kamp, tilbake til arbeide, bør om mulig forhindres. Det stemmer alltid best med arbeidernes felles interesser til det ytterste å støtte dem som fører kampen.

III.

Partiet vil motsette sig statens inngripen i faglige konflikter gjennom arbeidsrett, meglings- og voldgiftslover, og vil arbeide for at loven om arbeidstvister opheves. Det er allikevel sansynlig at staten og arbeidskjøperne gjennom lovgivningen vil fortsette å utvide sin retslige myndighet over fagbevegelsen. Partiets medlemmer i fagforeningene må innta det standpunkt at arbeiderne ikke må la sig binde av denne lovgivning, men bør ta konfliktene, såfremt de anser det for hensiktsmessig, uten hensyn til lovgivning eller domsavsigelse. Partiets medlemmer må ikke la sig opnevne som medlemmer av arbeidsretten eller voldgiftsretter. Fagorganisasjonen bør ikke la sig representere i disse institusjoner.

IV.

Fagbevegelsen bør omlegges slik, at grunnenheten blir en organisasjon på hver arbeidsplass.

Så lenge den nuværende organisasjonsform består, må partiets medlemmer støtte arbeidet for å omlegge fagbevegelsen efter industrielle linjer. Bestrebelsene bør gå i retning av å gjøre industriforbundene så omfattende som mulig ved å slutte sammen beslektede forbund. Derved vil man efter hvert nærme sig målet, som er en udelt klasseorganisasjon.

V.

Fagorganisasjonen er ikke skikket til å lede ulovlige konflikter, både på grunn av det tungvinte organisasjonsapparat og fordi de organisasjoner som forvalter arbeidernes fellesøkonomi, er særlig sårbare gjennom rettsvesenet. Derfor må andre organisasjoner opprettes, som er skikket til å lede ulovlige konflikter og til å anvende ulovlige kampmidler. Denne kampledelse bør ikke utnevnes eller velges på sedvanlig måte, men bør utgå av hver konflikt derved at streikeledelsen på hver arbeidsplass danner et permanent aksjonsutvalg, som fornyes under den efterfølgende konflikt.

VI.

Erfaringene angående arbeiderutvalgene i Norge og bedriftsrådene i andre land viser at de arbeiderutvalg og bedriftsråd som er opstått gjennom den borgerlige lovgivning er reformistiske organer som hemmer den revolusjonære utvikling og støtter den bestående produktionsordning. De organer som oppstår under konfliktene bør erstatte arbeiderutvalgene og bør danne utgangspunktet for det arbeid som må gå forut for overtagelsen av makten i bedriftene.

VII.

Partiets medlemmer bør støtte den kooperative bevegelse ved sitt medlemsskap og på enhver annen måte. De skal arbeide for at kooperasjonen blir til støtte for arbeiderne under faglige kampe og et brukbart våpen i klassekampen.

VIII.

Partiets medlemmer bør i fagorganisasjonen ta standpunkt for internasjonal faglig samling på et slikt grunnlag, at kommunistene fritt kan arbeide for radikaliserings av den faglige internasjonale. Derfor bør samlingen finne sted på grunnlag av likeberettiget samarbeide mellom Amsterdaminternasjonalen og Den røde faglige Internasjonale. Landsorganisasjonen bør søke direkte samarbeide med R. F. I. og ta klart standpunkt for den Engelsk-Russiske komité's samlingsbestrebelse og møt Amsterdaminternasjonalens høire fløy. Landsorganisasjonen bør trekke sine representanter tilbake fra det borgerlige arbeidsbyrå i Genf.

Landsstyrets innstilling:

I.

Det norske arbeiderpartis landsmøte i 1921 og februar-landsmøtet i 1923 fastslo partiets forhold til fagbevegelsen: At de to bevegelser skal anerkjenne hinannens organisasjons- og aksjonsmessige uavhengighet og suverenitet, at alt samarbeid derfor skal være betinget av et gjensidig tillits- og likestillethetsforhold.

Partiets landsstyre uttaler, at de beslutninger våre landsmøter fattet i 1921 og 1923 fremdeles dekker partiets opfatning.

Denne anerkjennelse av fagbevegelsens organisatoriske uavhengighet forhindrer ikke at partiet trekker op klare, enkle linjer for stillingen til den faglige politikk. Dette er selvsagt også en politisk nødvendighet for partiet. Fagbevegelsens utvikling og politiske innhold er nemlig av avgjørende betydning for de sociale kamper. Det er derfor en av partiets viktigste oppgaver å styrke fagbevegelsen, som må utvikles til å bli en stadig betydningsfullere faktor i arbeiderklassens revolusjonære kamp.

Partiets medlemmer må i sin daglige virksomhet bl. a. på møter og i pressen, i storting og kommunestyre behandle en rekke faglige spørsmål. Også av den grunn er det nødvendig at partiet klarlegger sin stilling til den faglige politikk.

II.

Masseaksjonen er det avgjørende middel i kampen for erobringen av samfundsmakten. Uten en en sterk, målbevisst og kampdyktig fagorganisasjon vil et revolusjonært gjennombrudd derfor ikke være mulig. Samfundsmaktens utøvelse ved rådssystemet og arbeiderklassens diktatur i den uomgåelige overgangstid mellom kapitalisme og sosialisme gjør det uomgjengelig

nødvendig at fagorganisasjonen innstilles på som en av de viktigste faktorer å delta i løsningen av disse oppgaver. Like viktig er det at de faglige organisasjoner er med å skape de økonomiske enheter — rådene — som skal danne grunnlaget for produksjons- og omsetningsorganene i et arbeiderstyret samfund.

III.

Partiet ser det som en av sine nærmestliggende og viktigste oppgaver å støtte dannelsen av bedriftsråd, som dels har til oppgave å skape en sterkere kampstilling for arbeiderne på arbeidsplassen og et bredere grunnlag for kampen idag, og dels gjennom sin kontrollvirksomhet å forberede dannelsen av nye samfundsorganer og dyktiggjøre arbeiderne for overtagelsen av samfundets økonomiske virksomhet.

Bedriftsrådene må springe ut av fagforeningene og søke sin støtte i disse, slik at de i ly av fagforeningene kan ta sig av de arbeidsoppgaver som foreligger. Bedriftsrådene må ikke slutte tariffavtaler.

IV.

Partiet vil støtte bestrebelsene for å skaffe fagorganisasjonen fritt slag overfor arbeidskjøperne og deres organisasjon som overfor den kapitalistiske stat. Formene for avtaleforholdet med arbeidskjøperne må i første rekke ansees som en fagforeningsaffære som derfor de fagorganiserte bør ta stilling til i sine faglige organisasjoner. I forholdet til staten vil partiet kjempe for at fagbevelsen får full handlefrihet. Partiet vil derfor arbeide for å få opphevet lov om arbeidstvister og vil motsette sig enhver lovgivning som tar sikte på å binde fagbevegelsen til den nuværende stat og dens rettsinstitusjoner.

V.

Tilspissningen av klassekampen nødvendiggjør en skjerpet taktikk og forflering av de faglige kampmidler bl. a. ved en mere effektiv utnyttelse av arbeidernes kampevne på arbeidsplassen og en mere planmessig anvendelse av boikott og blokade.

Partiet vil anbefale sine fagorganiserte medlemmer å arbeide for at fagbevegelsen innstiller sig på skjerpede kampmidler.

VI.

Partiet vil støtte arbeidet for å omlegge fagbevegelsen efter klassemessige og industrielle linjer.

En viktig dagsoppgave er å få gjennomført kravet om en organisasjon på hver arbeidsplass og styrkelse av fellesorganisasjonene. Partiet må på det sterkeste fraråde at fellesorganisasjonene svekkes. Det vil nemlig føre til en

styrkelse av gruppeegoismen og gruppecentralisasjonen, den færligste form for all centralisme.

Fagbevegelsens opbygning efter klassemessige linjer styrker ikke alene arbeidernes samlede slagkraft i deres kamp mot arbeidskjøperne, men er også forutsetningen for at fagorganisasjonen kan fylle sin historiske oppgave

VII.

Det er partiplikt ved medlemskap og på annen måte å støtte kooperasjonen og gjøre den til et våpen i klassekampen. For fagorganisasjonen er det av særlig interesse at det etableres det intimest mulige samarbeide mellom disse to økonomiske organisasjoner. I konflikttilfelle vil kooperasjonen kunne gjøre de fagorganiserte betydelige tjenester. Kooperasjonen har også en viktig samfundsmessig oppgave, idet den skal danne grunnlaget for omsetningens sosialisering. De kooperative foretagender står i omsetningslivet i samme stiling som fag- og bedriftsrådsbevegelsen i produksjonslivet og har en lignende samfundsoppgave å fylle.

7. Den antimilitære kamp.

a. Mot Dag og Militærstreikforbundet. b. Retningslinjer.

Fra Rogaland fylkes arbeiderparti.

Vi foreslår som punkt 12 på dagsordenen:

Centralstyrets eksklusjon av Mot Dag og Militærstreikforbundet.

- a. Landsstyrets vedtak i militærspørsmålet bifalles.
- b. Eksklusjonen av Mot Dag og Militærstreikforbundet opheves.
- c. Brudd mot landsmøtets vedtak blir å behandle i overensstemmelse med partiets lover.

Motivering: Idet fylkesstyret står på samme standpunkt som er fastslått av flere landsmøter og nu sist av landsstyret, vil man gi de ekskluderte høve å stilles ansikt til ansikt med et landsmøtevedtak. Den form som eksklusjonen fikk, er etter vår opfatning, forhastet og hårdhendt. Da militærstreiken var igangsatt som parole uten at medlemmenes mening var spurt. En annen sak er det om Mot Dag's medlemmer vil trosse et landsmøtevedtak, da blir stillingen å behandle som i loven fastslått. Vi vil med dette gi Mot Dag's medlemmer en sjangse ved å opheve eksklusjonen, slik at de ikke, som det later til for dem selv, å måtte underskrive en ydmygende loyalitetserklæring.

Centralstyrets beslutning.

„I anledning av dannelsen av det såkalte militærstreikforbund har centralstyret i møte 20 mars vedtatt følgende:

Den 17 ds. blev det tilstillet Arbeidernes Pressekontor et oprop fra en organisasjon som kalte sig „Militærstreikforbundet“ og som sa sig å ha til opgave å drive årets militærstreik.

Pressekontoret blev anmodet om å tilstille alle partiaviser opropet med anmodning om inntagelse.

Opropet var tiltrådt av 21 rekrutter og 13 av „Mot Dag“s medlemmer.

På foranledning av partiets formann blev det sendt partipressen meddelelse om at opropet ikke måtte offentliggjøres før saken var behandlet av centralstyret. Dette blev overbringeren gjort opmerksom på. Et spørsmål som dannelsen av en særorganisasjon og utstedelse av et oprop som vendte sig mot partiets beslutning, var et organisasjonsanliggende som centralstyret måtte ta stilling til. Men tross dette var en selvfølgelig organisasjonsmessig fremgangsmåte, offentliggjøres opropet gjennom trykte løpesedler som utdeltes i Oslo om formiddagen den 18 ds.

Da dannelsen av særorganisasjoner som har til opgave å bekjempe partiets beslutninger, er et åpenbart lojalitets- og solidaritetsbrudd, har centralstyret besluttet:

1. Intet partimedlem kan tilhøre eller støtte militærstreikforbundet.
2. De partimedlemmer som har underskrevet opropet må for å kunne fortsette som medlemmer av partiet, undertegne en lojalitetserklæring. Innen en slik lojalitetserklæring er avgitt, behandlet av by- eller fylkespartiets styre og godkjent av centralstyret, kan vedkommende ikke utøve partimedlemsrettigheter.

Foranlediget ved den rolle foreningen „Mot Dag“ har spillet i denne organisasjonsstridigede optreden, har centralstyret ennvidere besluttet:

Foreningen „Mot Dag“ betraktes som uttrådt av Det norske arbeiderparti. Herav følger, at intet partimedlem kan stå tilsluttet denne forening. Akademikere og studenter kan bare stå tilsluttet partiet gjennom en regulær partiforening.“

Landsstyrets beslutning.

Landsstyret godkjenner de beslutninger centralstyret har fattet i anledning av Militærstreikforbundets og Mot Dags organisasjonsstridige og illojale optreden. Behandlingen av de felles innsendte lojalitetserklæringer utstår til landsmøtet. De suspenderte partimedlemmer har efter at det var åpnet dem adgang til å ordne sig med partiet, optrådt så partifiendtlig at det er inntrådt en ny situasjon siden centralstyret den 20 mars fattet sin avgjørelse. Landsstyret vil også sette fingeren på at Mot Dag ikke har etterkommet centralstyrets pålegg om å oppløse foreningen. Det er foretatt en skinnmanøvre hvorefter foreningen Mot Dag har antatt navnet arbeideropposisjonen. Under disse forhold finner landsstyret at den endelige avgjørelse bør treffes av partiets høieste myndighet, landsmøtet.

Landsstyret vil overfor Arbeideropposisjonen understreke følgende beslutning som er vedtatt av centralstyret:

„Aviser som utgis av en gruppe partimedlemmer, står i det samme lojalitets- og solidaritetsforpliktende forhold til partiet som partiblader. Styrene må på det skarpeste påtale den partifiendtlige agitasjon bladet „Mot Dag“ fremdeles driver. Ennvidere at det bringer uriktige og tendensiøse meddelelser fra organisasjonens møter.“

Hvis denne trafikk fortsetter, bemyndiges centralstyret til å treffe organisasjonsmessige forføininger. Landsstyret vil i denne forbindelse uttale at de suspenderte medlemmer ikke kan optas eller være medlemmer av noen organisasjon som arbeider på partiets grunn.

Landsstyrets innstilling i det antimilitære spørsmål.

Militarismen er uløslig knyttet til det kapitalistiske samfund, dets oprettholdelse og dets maktutøvelse. Bare gjennom å erobre statsmakten og gjen-

nemføre arbeiderklassens seir internasjonalt kan arbeiderklassen avskaffe de motsetningsforhold som opretholder militarismen. Derfor er arbeiderklassens forhold til militarismen bestemt av dets forhold til den kapitalistiske stat. Militarismen er for arbeiderklassen en fare som „nasjonalt forsvar“, den er årsak til store økonomiske byrder og den er en av de avgjørende hindringer arbeiderklassen har for å nå frem til full frihet, fordi borgerskapet opretholder og befester den som et vern for det kapitalistiske samfund.

Det norske arbeiderparti har helt siden 1906 reist kravet om hel og full avrustning og dette krav dekker fremdeles partiets prinsipielle opfatning. Partiet vil alltid søke å skape den sterkeste opinion for dette krav og dets stortingsrepresentanter vil så ofte det er formålstjenlig fremsette forslag i denne retning. Men partiet erkjenner at kravet først kan gjennomføres når arbeiderklassen har erobret makten og det ser derfor dette krav som et ledd i kampen om selve samfundsmakten.

Det norske militærvesen er i mere enn hundre år ikke blitt benyttet som nasjonalt forsvar og det har i denne tid bare hatt en oppgave: å være vern for den herskende klasse. Det er gjennomført en ordning med sikre og usikre avdelinger. Derved er det skapt et sikkerhetsvern for den kapitalistiske stat i dens kamp mot arbeiderklassen. Den almindelige verneplikt er i realiteten ophevet på tross av loven. Ved siden av dette vern tillater statsmakten opprettelse av hvite garder og det arbeides planmessig på å gjøre skytterlagene til støttepunkter for den herskende klasse. Også den borgerlige idretsbevegelse legges under militær administrasjon og utnyttes til nasjonalistisk og arbeiderfientlig formål.

Slik ruster kapitalismen mot arbeiderbevegelsen. I de sociale konflikter benyttes streikebryterorganisasjoner som beskyttes av de sikre avdelinger og samfundsvern og andre hvite garder står rede til å gripe inn. Under storstreiken 1921 og under jern- og transportstreiken og lockouten i 1924 har arbeiderklassen sist sett eksempler på dette. Dette gjør spørsmålet om motforholdsregler aktuelt.

Men arbeiderklassen kan ikke i et kapitalistisk samfund kapruste med den herskende klasse som har stats- og pengemakten på sin side. Arbeiderklassen er også motstander av våbenbruk i de sociale konflikter som i de mellomfolkelige. For arbeiderklassen er det maktpåliggende å skape grunnlag for et sosialt oppgjør med de økonomiske og politiske maktnidlers hjelp, for kapitalistene er de militære maktnidler like gode, og de tar ikke i betenkning å benytte dem i en hver social konflikt.

Kraftige og målbeviste økonomiske og politiske organisasjoner må for arbeiderne bli det viktigste. Gjennom disse kan arbeiderne vinne en stadig sterkere stilling, svekke kapitalismens økonomiske og politiske maktposisjoner

og styrke sine egne. Herunder kan de også svekke de militære maktmidler og legge grunnen for egne fysiske maktorganer bygget på arbeiderorganisasjonens grunn. Sterke solidariske politiske og økonomiske organisasjoner sammen med en stigende fortrolighet med og forberedelse til å løse de store oppgaver som stilles i et arbeiderstyret samfund, er de første forutsetninger for et seierrikt gjennombrudd.

I de land hvor arbeiderne er eller har vært i besiddelse av makten kom de gjennom krigen i besiddelse av våpen. Krigen førte millioner av organiserte arbeidere inn i hæren, men først etter års misnøie og bitterhet vendte de sine våben mot maktøverne. Foran en krigsmulighet vilde Det norske arbeiderparti sette all kraft inn på å etablere generalstreik, med støtte av militærstreik. Men vi kan i vårt land ikke forutsette et sosialt oppgjør som som har sammenheng med at landet fører krig mot andre land og de forberedelser arbeiderklassen må treffe, må treffes under hensyntagen hertil.

Arbeiderklassen har ikke til hensikt å fremkalle borgerkrig, men å søke å hindre den. Derfor må dens forberedelser på det militære område ta sikte på dannelsen av *forsvarsorganer*, og disse må stilles i det riktige forhold til de politiske og økonomiske organisasjoner. Likesom venstre i 80-90 årene rustet for å forebygge overgrep fra storsvensk hold og fra embedshøire, må arbeiderklassen ruste for å forebygge at motstanderen slår bevegelsen ned med militærmaktens hjelp. Men spørsmålet om selvbevepning er ikke så enkelt for arbeiderne som det var for venstre. De er de økonomisk og retslig svakere og det sterkt begrensede våpensalg hindrer dem i våbenanskaffelse. Også de tekniske fremskritt på det militære område gjør en arbeiderbevepning vanskeligere.

*

Den nærmeste oppgave for arbeiderbevegelsen er dannelsen av fast organiserte og disiplinerte *ordensvern*. En vanskelighet for å få dannet slike er den indre strid i arbeiderbevegelsen, fordi disse organisasjoner må være båret oppe av gjensidig tillit og solidaritet. Ethvert skritt frem mot en samling på klassekampens grunn vil lette dette arbeide. Ordensvern må søkes knyttet til de faglige samorganisasjoner og dannes av de mest pålidelige organiserte arbeidere. Deres nærmeste oppgave må være å sørge for orden ved offentlige møter og demonstrasjoner og de må herunder være forberedt på å slå tilbake alle forsøk på å provocere uroligheter. Under tilspissede sociale konflikter må de kunne beskytte de arbeiderforetagner som blir utsatt for angrep, så som Folkets hus, arbeideraviser, kooperative forretninger o.s.v.

Hvor arbeiderbevegelsen gjennom sine politiske organisasjoner er vunnet frem til makten i kommunene, må den søke å gi disse organisasjoner rettslig beskyttelse, som f. eks. fulle politirettigheter under konflikter o. s. v.

Sin antimilitære agitasjon vil partiet føre gjennom: a. sin almindelige agitasjon, b. gjennom sin stortingsgruppe, c. gjennom sine kommunale representanter hvor disse har anledning til å hindre militære inngrep og beskytte ordensvernene. d. gjennom dannelsen av antimilitære grupper i hær og flåte.

De antimilitære grupper på eksererplassene, ved festningsanleggene og i marinen har til oppgave å samle de mest interesserte til antimilitær og kommunistisk agitasjon under øvelsene.

Under revolusjonært tilspissede konflikter vil det erfaringsmessig opstå revolusjonære soldater- og matrosråd som kan bli betydningsfulle støttepunkter for de politiske og økonomiske organisasjoner. I slike råd vil de antimilitære grupper av organiserte arbeidere danne den naturlige kjerne.

Den organiserte militærstreik er et kampmiddel som partiet bare vil benytte i bestemte situasjoner. Hvis landets medlemsskap i Nasjonenes liga skulde føre til brudd på vår nøytrale stilling (som ved Vilnaekspedisjonen), til støtte av blokader f. eks. rettet mot Sovjetunionen eller til våpentransport for krigførende land kan militærstreik i forbindelse med faglige aksjoner være et nærliggende kampmiddel. Også i indre konfliktsituasjoner kan organisert militærstreik være et virksomt kampmiddel. Men militærstreiken er et situasjonsbestemt middel og kun hvor partiet har truffet avgjørelse om iverksettelse av denne aksjon, kan det tilsi dem sin støtte som deltar i aksjonen.

Partiets antimilitære arbeide vil derfor samle sig om følgende oppgaver:

1. Fortsatt agitasjon for full avrustning og oppløsning av de hvite garder.
2. Opprettelse av antimilitære agitasjonsgrupper i hær og flåte.
3. Arbeide for dannelsen av stabile ordensvern og støtte av disse i de arbeiderstyrte kommuner ved å gi dem politirettigheter.
4. Organisert militærstreik i bestemte situasjoner.

8. Oplysningsvirksomheten.

Landsstyret vil fremkomme med innstilling på landsmøtet.

9. Jord- og bondespørsmål.

Fra Vestfold fylkes arbeiderparti:

Fylkesmøtet anmoder partiets jordbruksutvalg om å opta et mere intens arbeid blandt småbrukerne og jordbruksarbeiderne.

Efter vår mening bør det dannes et eget jordbruksarbeiderforbund, da erfaring viser at arbeidet for å få disse grupper fagorganisert, ikke kan føres på samme måte som for industriarbeidernes vedkommende.

Landsstyret vil fremkomme med innstilling på landsmøtet.

10. Samvirkebevegelsen.

Landsstyret vil fremkomme med innstilling på landsmøtet.

11. Barnelagsvirksomheten.

Landsstyret vil fremkomme med innstilling på landsmøtet.